

ШПІТАЛЬ ПАМІЖ ГОР

У адным з дамоў на тэрыторыі былога Лепельскага ваеннага шпіталя жыве сціплы і добрай душы чалавек – Марыя Іванаўна Шушакова. Хутка збіраецца адзначыць 70-гадовы юбілей.

Наша сустрэча з Марыяй Іванаўнай адбылася напярэдадні 8 Сакавіка пры дапамозе старшыні Лепельскай арганізацыі Беларускага саюза ветэранаў вайны ў Афганістане Сяргея Крывяля. Ён прапанаваў напісаць пра былую медыцынскую сястру афганскай вайны.

У пачатку размовы папрасіў Марыю Іванаўну расказаць крыху пра сябе.

– Нарадзілася і вырасла ў Бешанковічах. Пасля школы паступіла ў Віцебскае медвучылішча. Потым накіравалі працаваць у Пермскую вобласць, аднак цягнула ў родныя мясціны. У канцы шасцідзiesiąтых аказалася ў Лепельскім ваенным шпіталі. З гэтай медыцынскай установай звязана асноўная мая працоўная дзейнасць. Пачынала там медыцынскай сястрой хірургічнага аддзялення, потым перавялі ў інфекцыйнае.

– *Марыя Іванаўна, а якім чынам вы трапілі ў Афганістан?*

– Было гэта летам 1985 года. На імя камандзіра нашай часці (шпіталя) паступіў загад Міністэрства абароны СССР адкамандаваць дзве медсястры для выканання інтэрнацыянальнага абавязку ў Дэмакратычную Рэспубліку Афганістан. Праўда, дзве медсястры не знайшлі, а мая кандыдатура падышла.

Медработнікаў з гарадоў Беларусі сабралі ў Мінску і накіравалі ў Маскву. Там у тэрміновым парадку фарміраваўся палявы шпіталь асабліва небяспечных інфекцый.

– *А ведаеце, з чым гэта было звязана?*

– На той перыяд ваенных дзеянняў у Афганістане сярод нашых ваеннаслужачых былі выяўлены ўспышкі халеры. Вось чаму і было прынята рашэнне і аб тэрміновым разгортванні такога палявога шпіталя ў непасрэднай блізкасці ад ваенных дзеянняў.

– *Якім чынам вас даставілі ў Афганістан?*

– Спачатку самалётам, потым верталётамі. Пры гэтым мы везлі з сабой медыкаменты і ўсё астатняе неабходнае абсталяванне. Шпіталь разгарнулі ў даліне непадалёк ад горада Джалал-Абат. Разбілі палатачны гарадок. Вакол дыслакацыі было міннае поле і калючы дрот. Уваход на тэрыторыю шпіталя ажыццяўляўся строга па спецыяльных пропусках. На КПП кругласутачна нёс службу каравульны нарад.

– *Што ўяўляла сабой сама тэрыторыя шпіталя і яго наваколле?*

– Даліна гэта паміж гор. Побач працякала вірлівая рака Кабул. На другім яе беразе знаходзіліся душманы. Днём яны не рызыкавалі пакідаць свае сховішчы, а ўначы вялі хаатычны абстрэл мясцовасці з аўтаматаў. Таму нам строга забаранялася пакідаць тэрыторыю шпіталя.

– *Марыя Іванаўна, за які час ваша медыцынская ўстанова справілася з такім цяжкім інфекцыйным захворваннем як халера?*

– Наш прыезд быў вельмі своєчасовы, за некалькі дзён нам удалося лакалізаваць небяспечную інфекцыю. І што вельмі важна, не дапусцілі ўспышкі яшчэ больш небяспечнай хваробы – чумы. Пасля гэтага зрабілі заключную дэзінфекцыю і поўную санітарную апрацоўку медыцынскіх работнікаў.

– *Вы лячылі толькі інфекцыйных хворых?*

– Да нас прывозілі шмат параненых салдат і афіцэраў, іншы раз з інфекцыйнымі захворваннямі.

– *А былі выпадкі нападзення ворага на шпіталь?*

— Такого ні ў якім выпадку не магло быць. На адным з узвышшаў размяшчаўся спецназ. Воіны таго падраздзялення пільна неслі службу, і мы заўсёды адчувалі іх прысутнасць. Хаця за паўтара года, праведзеных у шпіталі, быў адзін вельмі непрыемны выпадак. Нейкім чынам душман кінуў гранату ў адну з палатак з параненымі байцамі. Па шчаслівай выпадковасці ніхто не загінуў, а даставаць асколкі давялося ў многіх.

– *Душмана хоць знайшлі?*

– Сам падарваўся на міне.

Хаця Марыя Іванаўна і не прымала непасрэдных ўдзел у ваенных дзеяннях, тым не менш пастаянна знаходзілася пад варожым прыцэлам. А цяжкасцей хапала для ўсяго медперсаналу. Пры невыноснай спякоце трэба было аказаць прафесійную медыцынскую дапамогу цяжка параненым ды яшчэ інфекцыйна хворым. А цяпер уявім сабе, што на суткі кожнаму хвораму і медработніку выдавалася толькі адна салдацкая біклага (700 грамаў) пітной вады...

– *Марыя Іванаўна, вы былі адзіным прадстаўніком у тым шпіталі з Лепеля, а яшчэ адкуль накіроўвалі медработнікаў?*

– Былі медсёстры з Полацка, Брэста і Мінска. З намі працавалі ўрачы з ваенна-медыцынскіх акадэміі розных гарадоў СССР. Напрыклад, начальнікам нашага аддзялення быў падпалкоўнік медыцынскай службы Юрый Арнольдавіч Вінакмен з Ленінградскай ваеннай акадэміі. Былі ваенныя ўрачы з Масквы, Кіева.

– *Што найбольш запомнілася?*

– Успамінаў шмат самых розных, але найбольш цяжкія, калі прывозілі да нас страшна пакалечаных людзей, іншых без рук, без ног, прашытых асколкамі. Ведаецца, на словах гэта немагчыма патлумачыць.

Больш я не стаў распытваць аб той страшнай вайне. Бачыў, што Марыі Іванаўне вельмі цяжка даюцца тыя ўспаміны.

Правёўшы ў Афганістане амаль паўтара года, М. Шушакова вярнулася ў Лепельскі шпіталь і зноў пачала працаваць медсястрой інфекцыйнага аддзялення, адтуль і пайшла на пенсію.

Развітваючыся з Марыяй Іванаўнай, мы з Сяргеем Мікалаевічам шчыра павіншавалі жанчыну з надыходзячым святам і пажадалі моцнага здароўя. А яна ў свой час павіншавала ўсіх жанчын, пажадала ім здароўя і мірнага неба.

М. Забалацкі